

açıklamanın, anlatmanın, Marksistlerin görevi olduğu da aynı şekilde bellidir.

ÖMER LAÇİNER

YENİ DEVRİM TEORİLERİNİN ELEŞTİRİSİ

Jack Woddis,
Bilim Yayınevi,
215 sayfa, 15 Lira

Afrika üzerinde geniş ve ayrıntılı bilgi sahibi bir Marksist olan Jack Woddis *Yeni Devrim Teorilerinin Eleştirisi*'nin ilk kitabında Cezayir Devrimi'nin ideologu Frantz Fanon'u ele alıyor.

Politik iktidarın sınıfsal yapısını ve varolan toplumsal - ekonomik düzeni o güne dek ezilen sınıfların yararına değiştirmeyi amaçlayan devrimci bir ideoloji, karşısında iki önemli sorun bulacak demektir. Bunlardan birincisi, egemenliğini koruyan toplumsal düzene karşı gelişen hareketlerin temelini oluşturan ve yaşanan toplumsal - ekonomik koşulların tarihi bir ürünü (ve henüz gerçekleşmemiş bir güç) olan *nesnel* eğilimlerin bu ideolojiyle ne ölçüde çıktığı sorunudur. İkincisi ise devrime katılanların benimstedikleri *öznel* amaçların söz konusu devrimci ideoloji doğrultusunda geliştirilmesi sorunudur.

Cezayir'in Fransa'ya karşı verdiği bağımsızlık mücadelesinin ideolojik temellerini oluşturmaya çalışan Fanon bu sorunlarla karmaşık ve geri kalmış bir toplumsal yapı içinde karşılaştı. Ülkede kurtuluş hareketleri yoğunlaşırken, sanayi ve tarım büyük çoğunluğu Fransız olan kapitalist işletmelerin e- lindedi. Cezayir'e yerleşen Fransızların (kolonlar) kendi «üstün» kültürlerini yaymak için ırkçı bir tutumla uyguladıkları politikalar de-

ğişik toplum kesimlerinin tepkilerini güçlendirmişti. İşçi sınıfı güçsüzdü. Modern fabrikalarda görece yüksek ücretler alan bazı işçi kesimleri devrimde öncü bir rol oynayacak bilinç düzeyinde gözüküyordu. Burjuvazinin işbirlikçi niteliği tartışmasız ağır basıyordu.

Fanon varolan sömürünün ve ırkçı baskıların kurtuluş mücadelesinin sonunda kendiliğinden ortadan kalkmayacak denli köklü bir biçimde kapitalist sistemle ilişkili olduğunu görece kadar uzak görüşlü, ancak nesnel koşullar ne olursa olsun varolan toplumsal kötülüklerin girişilen mücadelelerin hemen ertesinde yerle bir olmasını isteyecek kadar da coşkulu ve sabırsızdı. Bu nedenle koşulların olgunlaşmasını beklemeyi değil ama mücadeleyi, işçi sınıfının belirleyici niteliklerinin, tarihsel görev ve olanaklarının bilincinde olarak sürdürmeye çağıran Marksizm'i, Cezayir için geçerliliği olan bir ideoloji olarak kabul etmeye yanaşmadı. Nesnel koşulların irdelenmesini fazla önemsemeyen, varolan durumda en devrimci görünen sınıf ve kesimlerin bilinçlendirilmesine dayanan geniş kapsamlı bir devrim ideolojisinin gerçekleştirilmesine çalıştı.

J. Woddis'in büyük bir açıklıkla belirttiği gibi Marksizm açısından ise «sorun şu ya da bu proleterin, hatta tüm proletaryanın şu anda neyi amaçladığı değildir. Sorun proletaryanın ne olduğu ve proleter olmanın sonucu neyi yapmaya zorlanacağıdır.» Fanon sezgilerini Marksist kuramın sağlayacağı açıklamalarla temellendirmeyi başarsaydı, Cezayirli işçilerin Cezayir'de ve Fransa'da yürüttüğü mücadeleleri neden küçümsememesi gerektiğini, sanayinin gelişmesiyle birlikte (ücretler de dahil olmak üzere) işçiler ara-

sındaki ayrıcalıkların neden ortadan kalkacağını, işçi sınıfının tarihsel önemini neden yadsınamayacağını görebilecek, devrimci hedeflerin gerçekleştirilmesi yolunda daha köklü adımlar atabilecekti.

Fanon'un Marksizm'i anlamayı gereksiz bulmasına karşın Woddis, Marksistlerin Fanon'u incelememezlik edemeyeceğini savunuyor. Fanon'un sömürgeciliğin aşığılıklarına karşı unutulmaz tepkisini yansıtan yazılarını içeriksizleştirip, dilinin edebî özelliklerini ön plana alan burjuva eleştirmenlerinin de tersine, Woddis çalışmasında Fanon'un öne sürdüğü kavramlar ve görüşler üzerinde duruyor.

Woddis, Fanon'un sömürgeciliğe, tekeli kapitalizme ve emperyalizme karşı geliştirdiği amansız eleştirilerinde yer alan bir kısım görüşleri benimsemesine karşılık temelde yatan değerlendirmelerin yanlışlığını da titizlikle

vurguluyor. Bunların en önemlisi kuşkusuz Fanon'un işçi sınıfını, örgütlerini ve Komünist Partisini yadsımaya yol açan değerlendirmeler. Woddis uzun uzun Afrikalı işçilerin Ulusal Mücadele içindeki yerleri üzerinde durarak Fanon'un yanlışlıklarını açıklıyor. Diğer önemli bir ayrılık noktası da Fanon'un Afrika burjuvazisini satılmış bularak bütün bütüne bir kenara bırakması. Woddis Afrika ulusal burjuvazisini böyle değerlendirmenin yanlışlığını, burjuvazinin emperyalizme karşı hem devrimden hem de karşı-devrimden yana niteliğini ortaya koyarken «(Ulusal burjuvazi) ne denli zayıf, karsız, bağımlı olursa olsun, ulusal mücadeleyi daha ileri götürmede kullanılabilecek uzlaşmazlık noktaları vardır emperyalizm ile arasında.» diyor.

Gerçekten de tarihin sınıf mücadeleleri tarihi olarak yeniden kurulmasında bur-

juvazinin rolü, işçi sınıfının kendi içinde bir sınıf olmaktan kurtulup kendisi için bir sınıf olmasını pratikte gerçekleştirecek koşulları hazırlamak değil midir? İşçi sınıfının tarihsel görevi, burjuvazinin kendi başına hiç bir zaman geliştirmeyeceği bu süreçte işlevini son adımına kadar yerine getirmesi için burjuvaziyi zorlamasıyla başlamaz mı? Ve nihayet, toplumsa devrimin, en bilinçli kesimlerinin önderliğinde işçi sınıfının öncülüğüne dayanan sürekli ve ilkeli bir mücadele anlamına geldiği çağımızda bilinçli bir devrimcinin görevi mücadelenin hangi aşamasında olursa olsun işçi sınıfının yanında olmak değil midir? Ulusal kurtuluş sürecinde karşılaşılan sorunları, düşülen yanlışları somut örnekleriyle öğrenmek isteyenlerin okuması gereken bir kitap *Yeni Devrim Teorilerinin Eleştirisi*.

HAKKI SAİT

ma
ya yayımları sunar:

BERTOLT BRECHT

FASİZM ÜZERİNE

YAZILAR 10 lira

YÖNETİM YERİ: Ankara Cad. Konak Han 43/4. Çagağolu - İSTANBUL